

Links: Robert Pigg kocht met zonen Bob en Steward een volledige Britse veestapel
Midden: Michael Armstrong investeerde in koefamilies die hij altijd al bewonderde
Rechts: Mike, Rob en Steven Little investeerden in 107 Nederlandse vaarzen

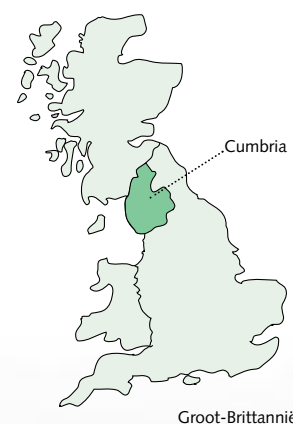
Doorstarten na MKZ

Britse veehouders herinvesteerden MKZ-vergoeding in bedrijfsontwikkeling en genetica

Het MKZ-virus veroorzaakte veel leed in de Britse provincie Cumbria in het voorjaar van 2001. Melkveehouders die doorstartten renoveerden en vergrootten het bedrijf, maar het praten over de MKZ-periode valt ruim twee jaar later nog altijd zwaar.

19 februari 2001 zal de Britse geschiedenisboeken ingaan als een inktzwarte dag. Tijdens een routinecontrole in een slachthuis in Essex, een plaats vlakbij Londen, worden bij 27 varkens de verschijnselen van mond- en klauwzeer aangetoond. Het is het begin van een van de zwaarste crises van de Britse landbouw. Ook het vaste land van Europa krijgt te maken met het gevreesde virus. Maar vooral in de Britse provincie Cumbria valt het ene na het andere veebedrijf ten prooi aan het besmettelijke virus. 'Het was zaterdag 7 april. Robert kwam net terug van het mestverspreiden', be-

antwoordt Sheila Pigg de vraag wanneer zij bij hun veestapel symptomen van MKZ aantreffen. Ze knikt naar haar man Robert, die niet meteen reageert. Het blijft even stil. Mond- en klauwzeer is nog altijd een beladen onderwerp in het huis van de familie Pigg uit Gaitsgill Hall, een gehucht nabij Dalston in de provincie Cumbria. 'We hadden net weer hoop gekregen dat het virus onze deur voorbij zou gaan', doorbreekt Robert Pigg de stilte. 'Het virus was tot een tiental kilometer genaderd maar leek zich voort te plaatsen de andere kant op. Blijkbaar draaide de wind plotseling, ineens dook het hier in de

niet zelf hebt gezien, maar het virus grijpt enorm snel om zich heen. Binnen één dag werden de koeien zichtbaar zieker. Bij de aankomst van de ruimingsploeg om acht uur was er nog weinig aan de hand. Maar toen om vijf uur alle koeien waren afgemaakt en op één grote hoop in de sleuf-silo lagen kon je bij veel koeien de blaren op de klauwen al zien.'

Blijven boeren

Het verhaal van de familie Pigg is een van de vele confronterende verhalen in de provincie Cumbria. Honderden bedrijven werden getroffen en van kilometers ver waren de brandstapels te zien en te ruiken. 'De geur van brandende karkassen was overal', vertelt Michael Armstrong uit Penrith. Ook de veestapel van de bekende melkveehouder en oud-NRM-jurylid Armstrong werd getroffen. 'Het is raar gezegd, maar toen we de blaren constateerden, viel er een enorme spanning van ons af. We hadden drie weken in enorme stress

buurt op. Toen was het een kwestie van afwachten wat er zou gebeuren.' Opnieuw blijft het even stil in de kamer. Sheila schenkt thee in, gaat stilletjes zitten en luistert bewogen hoe haar man Robert langzamer begint te praten wanneer hij uitweidt over het ruimingsproces. 'Het was onze veestapel, we hadden net het gevoel dat we koeien hadden gefokt zoals we die graag wilden hebben. Het is moeilijk voor te stellen wanneer je het

geleefd en durfden nauwelijks van het erf af.' De veestapel werd op het eigen bedrijf verbrand. 'Dat de koeien werden gedood, daar hadden we vrede mee, binnen een dag kon de helft van de veestapel nauwelijks meer lopen. Het was dierontrend om ze te laten leven. Maar met het jongvee in de andere stal was nog niets aan de hand. Het afmaken van gezonde, jonge kalveren gaf een ongelooflijk onecht gevoel', en daarmee sluit Armstrong het onderwerp van het ruimen liever af. Melkveehouder Mike Little uit Kirkbride houdt het MKZ-boek ook graag gesloten. Zijn 160-koppige veestapel werd op het eigen erf afgemaakt nadat zijn broer Steven tijdens het melken een koe vond met blaren op de klauwen. 'Ik ben niet gaan kijken toen ze de dieren afmaakten, dat kon ik niet', aldus Mike. Mike praat liever over de situatie die daarop volgde. 'We waren te jong om te rentenieren', vertelt hij. 'Veel bedrijven zagen in het afmaken van hun veestapel en de vergoeding die daar tegenover stond een goede reden om het bedrijf te beëindigen. De melkveehouderij was door de BSE-crisis de laatste jaren toch al weinig lucratief geweest. Wij moesten wel verder en besloten daarom in de stilstandperiode een nieuwe melkput te plaatsen en de stal te renoveren en te vergroten. We wisten bovendien niet wat we anders moesten doen. We zijn en blijven boeren.' Het probleem bij de herbevolking van de

bedrijven bleek de aankoop van koeien. 'We hebben een goede prijs gekregen', beantwoordt Robert Pigg de vraag naar de financiële vergoeding. 'De dieren werden getaxeerd naar de marktprijs. Maar MKZ dreef de veeprijzen steeds verder op. Het laatst door MKZ getroffen bedrijf in Groot-Brittannië kreeg de hoogste vergoeding per koe omdat de marktwaarde steeds hoger werd. Bovendien moesten we onszelf maar zien te redden gedurende de negen maanden dat er niet gemolken mocht worden.' Ook de familie Pigg verbouwde de stal en kocht een nieuwe melkstal. Bovendien investeerde ze in een half miljoen kg melkquota zodat de totale hoeveelheid steeg naar 1,2 miljoen kg. 'We gingen op zoek naar een veestapel met goede stieren in de stamboom', legt Robert Pigg zijn speurtocht uit naar nieuwe koeien. 'In Cardiff, in Zuid-Wales, kwamen we op een intensief bedrijf dat vanwege economische redenen moest stoppen. De stal zat er eigenlijk te vol en ik had daardoor het idee dat er meer melk uit de koeien te halen was. Daarop hebben we alle dieren ouder dan twaalf maanden gekocht, in totaal 100 koeien en 25 pinken.'

Nederlandse vaarzen

De familie Little koos een andere manier om de stal weer vol koeien te krijgen. 'De prijzen in Engeland voor vee waren erg hoog. We kwamen in contact met Europon en besloten om drachtige vaarzen in Nederland te kopen', legt Mike uit. 'Wij houden de koeien het hele jaar binnen en in Nederland is het managementsysteem vergelijkbaar met dat van ons. We zochten naar functioneel type, maar vooral goede benen en uiers.' Bij de aanschaf werd gelet op een minimale productie van de moeder van 8000 kg en goede gehalten. 'Met onze vorige veestapel zouden we de huidige gehalten van 4,05 % vet en 3,25 % eiwit niet hebben bereikt.' De familie Little kocht naast de 107 drachtige Nederlandse vaarzen ook 45 vaarzen uit Frankrijk. 'Die zijn groter en melken gemakkelijker, maar de gehalten zijn duidelijk lager.' Sinds mei 2002 draait de melkmachine-

motor weer en zowel de vaarzen als de familie Little lijken content met de nieuwe situatie. De jongste melkcontrole met 80 procent vaarzen geeft een dagproductie van 31,8 kilogram aan. Trots loopt Mike tussen de dieren en wijst vaarzen aan van Proud, Lord Lily, Saratoga en Addison met de herkenbare Nederlandse oormerken. In de heuvels rondom het melkveebedrijf Wolfa van Michael Armstrong loopt ook een veestapel die louter uit vaarzen bestaat. In tegenstelling tot de familie Little kocht Armstrong zijn nieuwe veestapel wel in Groot-Brittannië, maar dan afkomstig van verschillende topfokbedrijven. 'Er zijn genoeg goede bloedlijnen te vinden in Groot-Brittannië', vertelt Armstrong, die zijn nieuwe veestapel vormde via de aankoop van voornamelijk pinken en kalveren. 'Door ze jong te kopen krijgen ze de tijd om aan elkaar en aan het management te wennen', legt Armstrong uit. Hij kocht tot nu toe 102 kalveren en pinken met niet de minste afstamming. Tijdens een rondje door het land wijst Armstrong prachtige vaarzen aan met klinkende Noord-Amerikaanse familienamen als Barb, Megan, Lulu, Rolls, Fawn, Frawn, Gail, Ivy en Sweet. 'Ik had nu de mogelijkheid om dieren in de stal te krijgen uit koefamilies die ik altijd heb bewonderd. Ik wilde weer een topveestapel en inderdaad, zo nu en dan moest ik daar ook topprijzen voor betalen.' De voormalige voorzitter van het Britse stamboek Holstein UK bezat vóór de MKZ-uitbraak een 100-koppige veestapel, waaronder 39 excellente koeien. Toch lijkt ook Armstrong nu al op de goede weg en bracht hij fraaie dieren naar zijn herbouwde stal. Van de 93 dieren die er inmiddels zijn gekeurd kregen 81 vaarzen 85 punten of meer. 'We zijn beslist tevreden met de aankopen die we gedaan hebben, maar het voelt nog niet dat het onze koeien zijn', stelt Armstrong.

Gezondheidsproblemen

Ook de familie Pigg heeft nog niet het gevoel dat ze met een eigen veestapel werkt. Dat wordt mede versterkt doordat er kort na de nieuwe start bij de melkkoeien tal

van gezondheidsproblemen optraden. 'In mijn hele leven heb ik nog nooit zo veel dieren moeten euthanaseren als afgelopen winter', legt Robert Pigg vertwijfeld uit. 'De nieuwe koeien hebben allerlei onverklaarbare gebreken. Zelfs de veearts kan niets vinden.' Pigg noemt gebroken ledematen, vruchtbaarheidsproblemen, pootproblemen, een heftige uitbraak van IBR en vermagering van koeien. Het lijken symptomen waarmee ook tal van Nederlandse bedrijven na herbevolking te maken kreeg. 'Misschien komt het doordat het klimaat hier vochtiger is dan in Wales,' probeert Pigg een verklaring te zoeken, 'maar meer waarschijnlijk is dat de koeien niet gewend zijn aan het management in onze stal. Het gaat nu wel weer wat beter sinds we de koeien buiten hebben lopen, maar ik denk dat we pas uit de problemen zijn wanneer de kalveren die we nu opfokken zelf afkalven. Die zijn onze manier van werken gewend.' Om het quotum toch vol te krijgen kocht Pigg vorig jaar enkele dagen voor de kerst 22 drachtige Nederlandse vaarzen aan. Trots wijst hij een Websterdochter aan die ruim 30 kg melk produceert. 'Ze lijken het hier goed te gaan doen,' vertelt Pigg, 'ik ben voorzichtig optimistisch.'

Ondanks dat de bedrijven MKZ zelf meemaakten moest er vreemd genoeg bij het bezoek gevraagd worden naar bedrijfskleding. Nergens is een ontsmettingsbak te bekennen. 'Dat werkt niet, het is niet praktisch', legt Pigg uit. 'Bovendien zal zo'n bak het virus echt niet stoppen.' Zijn stem wordt feller wanneer hij uitlegt dat er nog maar weinig is geleerd van de MKZ-uitbraak. 'Geënt vlees uit Zuid-Amerika wordt gewoon geïmporteerd. Toeristen die uit landen komen waar nog MKZ heerst kunnen bij de douane zo doorlopen. Dat is toch belachelijk. Zo komt het virus gewoon weer terug. Omdat er nog maar weinig van de vorige uitbraak is geleerd, vrees ik dat een nieuwe MKZ-uitbraak onze sector net zo hard zal treffen als hij deze keer heeft gedaan.'

Jaap van der Knaap

